

Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

УДК 613:796(066)

THE WAYS OF EDUCATION AND SELF-EDUCATION OF CHILDREN AND YOUNG PEOPLE, WHO ARE PRONE TO USE DRUGS DURING THE SPORT AND TOURISM ACTIVITIES

Ihor Bakiko¹, Oleh Hrebik¹, Liliia Potapiuk¹, Oleksandr Panasiuk¹, Anatoliy Khomych¹

¹ Lutsk National Technical University, Lutsk, Ukraine, bakiko_igor@mail.ru

<https://doi.org/10.29038/2220-7481-2017-03-154-158>

Abstract

The Current Relevance of the Research. The article highlights the ways of education and self-education of children and youth who have a tendency to use drugs in the sports and tourism activities. It is pointed out that sport and tourism are one of the few industries possessing a large arsenal of methods and means of influencing the human body, and therefore their proper use will contribute to the proper organization of leisure, the formation of a culture of free time and the observance of a healthy lifestyle, and the refusal to use drugs in particular. Healthy lifestyle is not only an integral part of human physical health, but also one of the most problematic components: whether to follow the principles of a healthy lifestyle or not always depends on more or less conscious choice of a person. The main «enemies» of a healthy lifestyle can be called cultural superstition, some social factors, as well as the use of narcotic drugs. Sport and tourism are intended to weaken and neutralize the effect of this negative manifestation, which each year leads to an increase in mortality and a deterioration of the general health of the younger generation. The purpose of the work is to highlight individual research findings in terms of finding effective ways of education and self-education of children and youth who are involved in sports and tourism and, unfortunately, are prone to drug use. **Methods:** the study of literary sources, pedagogical observations during sports training and competitions, the method of independent characteristics, the study of documentation of planning and consideration of educational work in the youth sports schools and children's sports clubs at the place of residence, retrospective analysis, questionnaires, and pedagogical experiment as the main method of research, during which experimental groups used methods of psychodiagnostics. **Results.** For the purpose of pedagogical correction the structure of the technological stages of forming the negative attitude towards the drugs of those young athletes and tourists who have ever used or occasionally use narcotic substances is proposed. The correction technology, which has been tested during 10–12 months by trainers of the youth sports school and heads of tourist sections of Lutsk, includes three stages, each of which has two blocks. **Conclusions.** In order to prevent drug abuse among children, adolescents and young people engaged in various sports and tourism who are prone to or occasionally take psychoactive substances, it is necessary to broaden the psychological and pedagogical influences such as beliefs, examples, involvement in healthy lifestyles, teaching methods of autosuggestion, self-study, self-monitoring and others, which have a direct relation to the methodology of education and self-education. It is recommended to adhere to the structure of the technological stages of pedagogical correction (preparatory stage, information stage, and correctional stage). Each stage includes two blocks, the preparatory stage includes macro-social and family units, the information stage includes personal and remedial units, and the corrective stage includes behavioral and motivational units.

Key words: drug addiction, athletes, tourists, educator, coach.

Ігор Бакіко, Олег Гребік, Лілія Потапюк, Олександр Панасюк, Анатолій Хомич. Шляхи виховання й самовиховання дітей та молоді, які мають схильність до вживання наркотиків, у процесі занять спортом і туризмом. **Актуальність.** У статті висвітлено способи виховання та самовиховання дітей і молоді, які мають схильність до вживання наркотиків, у процесі занять спортом та туризмом. Указано, що спорт і туризм належать до тих небагатьох галузей, які володіють великим арсеналом методів і засобів впливу на

організм людини, а отже, їхнє правильне використання сприятиме належній організації дозвілля, формуванню культури вільного часу та дотриманню здорового способу життя, зокрема відмови від уживання наркотиків. Здоровий спосіб життя – невід’ємна частина фізичного здоров’я людини, а також і найпроблематичніша складова частина: чи дотримуватися засад здорового способу життя, чи ні – завжди залежить від більш чи менш свідомого вибору людини. Головними «ворогами» здорового способу життя можна назвати культурні забобони, деякі соціальні чинники, а також уживання наркотичних засобів. Спорт і туризм покликані послабити та нейтралізувати дію цього негативного прояву, який щороку призводить до зростання смертності й погіршення загального стану здоров’я підростаючого покоління. **Мета роботи** – висвітлити окремі результати дослідження в плані пошуку ефективних методів виховання та самовиховання дітей і молоді, які займаються спортом та туризмом, і, на жаль, схильних до вживання наркотиків. **Методи дослідження** – вивчення літературних джерел, педагогічні спостереження під час спортивних тренувань і змагань, метод незалежних характеристик, вивчення документації планування та обліку виховної роботи в ДЮСШ і дитячих спортивних клубах за місцем проживання, ретроспективний аналіз, анкетування, педагогічний експеримент як основний метод дослідження, у ході якого в експериментальних групах застосовувалися методи психодіагностики. **Результати роботи.** Для педагогічної корекції пропонується структура технологічних етапів із формування негативного ставлення до наркотиків тих юних спортсменів і туристів, які коли-небудь уживали або епізодично вживають наркотичні речовини. Технологія корекції, яка апробована протягом 10–12 місяців тренерами ДЮСШ і керівниками туристичних секцій м. Луцька, уключає три етапи, у кожному з яких – по два блоки. **Висновки.** Задля профілактики наркоманії серед дітей, підлітків та молоді, котрі займаються різними видами спорту й туризмом, мають схильність або епізодично вживають психоактивні речовини, потрібно ширше використовувати психолого-педагогічні впливи, такі як переконання, приклад, залучення до здорового способу життя, навчання методів самонавіювання, самоаналізу, самоконтролю та інших, що мають безпосередній стосунок до методики виховання й самовиховання. Рекомендовано дотримуватися структури технологічних етапів педагогічної корекції (підготовчий, інформаційний, корекційний етапи). Кожен із них уключає два блоки: у підготовчому – макросоціальний і сімейний, в інформаційному – особистий та коригувальний, у корекційному – поведінковий і мотиваційний.

Ключові слова: наркоманія, спортсмени, туристи, педагог, тренер.

Игорь Бакико, Олег Гребик, Лилия Потапук, Александр Панасюк, Анатолий Хомич. Пути воспитания и самовоспитания детей и молодежи, имеющих склонность к употреблению наркотиков, в процессе занятий спортом и туризмом. Актуальность. В статье освещаются пути воспитания и самовоспитания детей и молодежи, имеющих склонность к употреблению наркотиков в процессе занятий спортом и туризмом. Указывается, что спорт и туризм являются теми немногими отраслями, которые обладают большим арсеналом методов и средств воздействия на организм человека, а следовательно, их правильное использование будет способствовать надлежащей организации досуга, формированию культуры свободного времени и соблюдению здорового образа жизни, в частности отказа от употребления наркотиков. Здоровый образ жизни является неотъемлемой частью физического здоровья человека, а также его главной составляющей: придерживаться ли принципов здорового образа жизни или нет – всегда зависит от более или менее сознательного выбора человека. Главными «врагами» здорового образа жизни можно назвать культурные предрассудки, некоторые социальные факторы, а также употребление наркотических средств. Спорт и туризм призваны ослабить и нейтрализовать действие этого негативного проявления, который ежегодно приводит к росту смертности и ухудшению общего состояния здоровья подрастающего поколения. **Цель работы** – осветить отдельные результаты исследования в плане поиска эффективных путей воспитания и самовоспитания детей и молодежи, занимающихся спортом и туризмом и, к сожалению, склонных к употреблению наркотиков. **Методы исследования** – изучение литературных источников, педагогические наблюдения во время спортивных тренировок и соревнований, метод независимых характеристик, изучение документации планирования и учета воспитательной работы в ДЮСШ и детских спортивных клубах по месту жительства, ретроспективный анализ, анкетирование, педагогический эксперимент как основной метод исследования, в ходе которого в экспериментальных группах применялись методы психодиагностики. **Результаты работы.** С целью педагогической коррекции предлагается структура технологических этапов по формированию негативного отношения к наркотикам тех юных спортсменов и туристов, которые когда-либо употребляли или эпизодически употребляют наркотические вещества. Технологія корекції, которая апробирована в течение 10–12 месяцев тренерами ДЮСШ и руководителями туристических секций г. Луцка, включает три этапа, в каждом из которых имеется по два блока. **Выводы.** С целью профилактики наркомании среди детей, подростков и молодежи, занимающихся различными видами спорта и туризмом, которые имеют склонность или эпизодически употребляют психоактивные вещества, необходимо шире использовать психолого-педагогические воздействия, такие как убеждение, пример, приобщение к здоровому образу жизни, обучение методам самовнушения, самоанализу, самоконтролю и другим, имеющих непосредственное отношение к методике воспитания и самовоспитания. Рекомендуется соблюдать структуру технологических этапов педагогической коррекции (подготовительный, информационный, коррекционный этапы). Каждый этап включает два блока, в подготовительном – макросоциальный

и семейный блоки, в информационном – личный и корректирующий, в коррекционный – поведенческий и мотивационный.

Ключевые слова: наркомания, спортсмены, туристы, педагог, тренер.

Introduction. The drug addiction is one of the serious problems of our society, which has caused the urgent need for the complex scientific research. In the opinion of scientists who deal with the problem of preventing the drug addiction, in our country we observe the transition from purely medical forms of influence on the drug addicts and on the people who are prone to take drugs to the developing the scientifically substantiated social, psychological and pedagogical recommendations. It is generally acknowledged that a healthy lifestyle, the physical culture, sport, and tourism are the most powerful means of combating this evil.

Many aspects of preventing the drug addiction among children, adolescents and youth, including the prevention by means of physical culture, sport and tourism are examined in the publications and books [1–7, etc.].

The purpose of this article is to highlight some results of searching the effective ways of education and self-education of children and youth who are involved in sport and tourism and, unfortunately, are prone to take drugs.

During the study, **the following tasks have been solved:** the study of pedagogical, psychological and medical literature on the prevention of drug addiction; revealing the level of knowledge of young athletes and tourists of junior, middle and senior school age about different types of drugs; defining the stages of pedagogical correction aimed at the formation of a healthy lifestyle; preparation of the practical recommendations for the teachers who work in the field of physical culture, sport and tourism in the direction of preventing drug addiction.

During the research **the following methods have been used:** the study of literary sources, pedagogical observations during the sport trainings and competitions, the method of independent characteristics, the study of documentation of planning and consideration of the educational work in the youth sport schools and in the children's sport clubs according to the place of residence, retrospective analysis, questionnaires, and pedagogical experiment as the main method of research, during which the experimental groups used the methods of psychodiagnosis.

In the study of educational work with young athletes and tourists, that has been conducted on the basis of institutions of additional education of the sporting profile of Lutsk city and the department of physical education of the Lutsk National Technical University, it has been found out that among the children who are regularly engaged in sport and tourism there are the pupils and the student youth who have had some experience in taking drugs, who have tried or have occasionally taken them. We will not analyse the causes of such a paradox, but the facts speak for themselves.

The younger pupils-athletes answering the question «What narcotic substances do you know?» name different drugs, tablets, powders, and paints that can be sniffed, besides wine, vodka, beer and cigarettes. Usually children are very frank with their coach. Some of them have admitted in the confidential conversation that they have taken some drugs.

Young athletes and adolescent tourists answering the same question are more competent. They know such «drugs» as hashish and marijuana that are smoked being mixed with tobacco. During a hiking trip in a confidential conversation with a teacher some teenagers have told not only that they have taken some drugs, but they even have showed their competence regarding the place of hemp growth and even some technologies for its preparation.

Older pupils who have a solid sport experience (up to 10 years) among the narcotic drugs have named almost all known drugs as hashish in its variant titles, opiates, tranquilizers, psychostimulants, and the main types of toxic substances, ranging from analgesics to glue. Students have even a greater competence in this matter.

For the purpose of pedagogical correction we suggest a structure of the technological stages for the formation of the negative attitude towards drugs among those young athletes and tourists who have ever taken or occasionally take narcotic substances. The correction technology, which has been tested for 10–12 months by the coaches of the youth sport school and by the leaders of the tourist sections of Lutsk city, includes three stages, each of which has two blocks (fig. 1).

In the course of implementation of the pedagogical correction technology of the schoolchildren inclinations during the regular sport and tourism activities, the psychological and pedagogical conditions have been tested, in which the number of pupils, who occasionally take drugs, has significantly decreased.

These conditions imply:

1. Organization of a wide propaganda of non-medical use of drugs, that is, creation of an appropriate informational environment with the help of teachers of institutions of the additional education, teachers of physical education, psychologists and medical workers

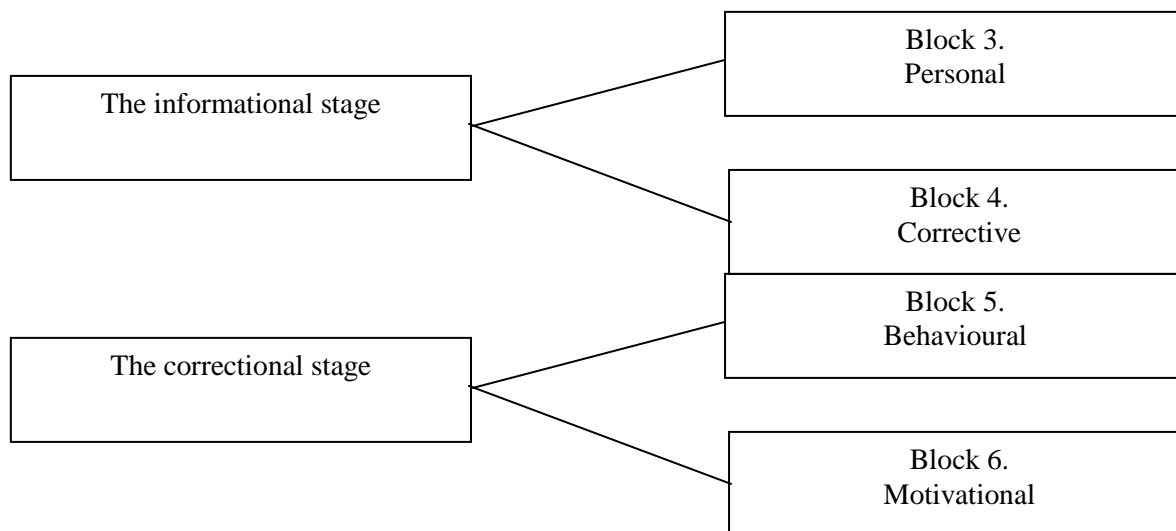

Fig. 1. *The Structure of Technological Stages of the Pedagogical Correction Aimed at the Formation of a Healthy Lifestyle of Teenagers who Occasionally Take Narcotic Substances*

2. Organization of the joint work in the form of «cooperation pedagogy»: discussions, communication trainings, disputes, KVK (Club of the Funny and Inventive People) on the topic «How much is the opium for the people?» and other similar topics, role games, etc.

3. Children's and young people's values and motives leading to the negative attitude towards drugs, even towards the episodic taking of them are formed on the basis of the first two conditions.

At the same time children's and young people's motivational sphere changes, namely their mindsets change from «for pleasure», «for delight», «for the buzz» to such mindsets as «for health», «for myself, for my personality», «for business», «for the achievement of a high sporting result», «for my happiness and for the happiness of my children in future», etc.

Conclusions. In order to prevent drug addiction among children, adolescents and young people engaged in various kinds of sport and tourism, who are prone to take or who occasionally take psychoactive substances, it is necessary to use such psychological and pedagogical influences as convincing, exemplifying, involvement into a healthy lifestyle, teaching methods of autosuggestion, self-study, self-monitoring and others that are directly related to the methodology of education and self-education.

It is recommended to adhere to the structure of the technological stages of pedagogical correction (the preparatory stage, the information stage, and the correctional stage). Each stage includes two blocks. The preparatory one includes macro-social and family units, the information stage includes personal and remedial units, the correctional one includes behavioural and motivational units.

The perspectives for the further research are focused on the development of the ways of getting rid of bad habits among the students, who use drugs by means of physical education and sport.

Sources and Literature

1. Ахромова А. Г. Медико-биологические, социальные и правовые аспекты наркомании. Краснодар: Изд-во КГАФК, 2001. 384 с.
2. Жуков М. Н., Кабачков В. А., Куренцов В. А. Социально-педагогические основы профилактики правонарушений среди несовершеннолетних средствами физической культуры и спорта. *Физическая культура и спорт в профилактике наркомании и преступности среди молодежи: материалы Всерос. науч.-практ. конф. (21–23 июня 2000 г., Смоленск)*. Москва, 2000. С. 92–102.
3. Комиссаров Б. Г., Фоменко А. А. Наркомания. Ростов на/Дону: Феникс, 2000. 148 с.
4. Локтев С. А., Якобашвили В. А., Погребной А. И. Состояние и перспективы деятельности физкультурного вуза по профилактике наркомании и преступности среди молодежи. *Научно.-методический журнал. Спецвып. Физическая культура, спорт – наука и практика*. Краснодар, 2002. № 1. С. 27–31.

5. Максимова Н. Ю. Психологическая профилактика алкоголизма и наркомании несовершеннолетних. – Ростов-н/Дону: Феникс, 2000. 384 с.
6. Миронов Е. М. Прощайте, наркотики! Санкт-Петербург: Питер, 2001. 192 с.
7. Предупреждение подростковой и юношеской наркомании/под ред. С. В. Березина. Москва: Изд-во Ин-та психотерапии, 2000. 256 с.

References

1. Akhromova, A. N. (2001). Mediko-biologicheskie, sotsialnye i pravovye aspekty narkomanii [Medical and biological, social and legal aspects of drug addiction]. Krasnodar, izd-vo KHAFK, 384.
2. Zhukov, M. N., Kabachkov, V. A. & Kurentsov, V. A. (2000). Sotsialno-pedahohicheskie osnovy profilaktiki pravonarushenii sredi nesovershennoletnikh sredstvami fizicheskoi kultury i sporta [Socio-pedagogical bases of preventive maintenance of offenses among minors by means of physical training and sports]. М., 92–102.
3. Komissarov, B. N. & Fomenko, A. A. (2000). Narkomaniia [Addiction]. R. n/D., Feniks, 148.
4. Loktev, S. A., Iakobashvily, V. A. & Pohrebnoi, A. I. (2002). Sostoianie i perspektivy deiatelnosti fizkulturnoho vuza po profilaktike narkomanii i prestupnosti sredi molodezhi [The state and prospects of the activity of the sports high school on the prevention of drug addiction and crime among young people]. Nauch.-metod. zhurnal, spetsvyпуск «Fizicheskaiia kultura, sport – nauka y praktika». Krasnodar, № 1, 27–31.
5. Maksimova, N. Yu. (2000). Psikhologicheskaiia profilaktika alkoholizma i narkomanii nesovershennoletnikh [Psychological prevention of alcoholism and drug addiction of minors]. Rostov-n/D., Feniks, 384.
6. Mironov, E. M. (2000). Proshchaite, narkotiki! [Farewell, drugs!]. Piter, 192.
7. Berezina, S. V. (2000). Preduprezhdenie podrostkovoi i yunosheskoii narkomanii [Prevention of adolescent and adolescent drug addiction]. М., izd-vo In-ta psikhoterapyu, 256.

Стаття надійшла до редакції 28.08.2017 р.